

Yeniköy Anaokulu

Rehberlik ve Psikolojik Danışma Servisi Bülteni

Her Çocuk Farklıdır

Çocuklarınıza, farklılıkları tanıma, kabul etme ve saygı duyma bilgisini, bilincini kazandırın. Böylece onlar, yetersizliklerinin korkusu ile yaşamak yerine, farklılıklarının kanatları ile uçuşa cesaretini bulabilsinler.

Rezan Turhan

İÇERİK

- İlgili kavramlar
- Neden bireysel farklılıkları bilmeliyiz?
- Bireysel farklılıkların etkenleri.
- Öğrenci hangi yönlerden birbirinden farklıdır.?
- Sonuç

İLGİLİ KAVRAMLAR

Bireysel farklılık: Bilişsel, duyuşsal, fizyolojik boyutta bireylerin birbirlerinden ayrı olma durumları

Yaş gelişim görevi: Çocuk büyürken belli yaş aralıklarında kazanması gereken; fiziksel, duygusal ve sosyal gelişim özellikleri.

Bireysel farklılık bilinci: Bireysel farklılıkları kabul eden ve saygılı tutum içinde olma durumu.

NEDEN BİREYSEL FARKLILIKLAR I BİLMELİYİZ?

- On yaşındaki Ezgi arkadaşları arasında çok popüler birisi değil. Özellikle resim derslerinde çok başarılı. O çizmekten hoşlanan dikkat çekici bir sanatçı.
- Ahmet matematik derslerinde biraz zorlanan sekiz yaşında neşeli bir çocuk. Çok geniş bir yüreği var. Çok nazik ve saygılı birisi. Büyüdüğünde doktor olmak istiyor..
- Elifcan dördüncü sınıfta ve sınıf arkadaşlarından ileride bir bir gelişimi var. Aynı zamanda voleybol takımının yıldızı. Ancak annesi arkadaşları ile oynarken öfkesini kontrol etmekte güçlük çektiğini fark etmiş.
- Özgür hareketli bir beşinci sınıf öğrencisi, sosyal etkinliklerde çok başarılı. Onun idare edebileceğinden daha fazla arkadaşı var. Okul başarısı ise ortanın biraz üstünde.

Sizlerinde bildiği daha bir çok çocuk özelliği sıralayabiliriz. Hepsinin yetiştirilebilecek, cesaretlendirilebilecek kendilerine has ilgi alanları, üstünlükleri, becerileri ve yetenekleri var. Onların bu farklılıklarını bilmek hem anne-baba olarak sizlerin hem de okul olarak bizlerin önemli görevlerinden biri. Çünkü ancak fark edebildiğimiz ve ortamını, programını hazırladığımız özellikleri geliştirebiliriz.

Hayata etkin katılmak için fark yaratmak gerekiyor. Bu da ancak farklılıklarımızı bilmek ve geliştirmekle mümkün. Bunun erken yaşlarda başlaması, gelişimi olumlu etkiler. Çocuğun farklılıklarının; fark edilip, kabul edilip geliştirilmesi onun ruhsal gelişimini, benlik algısını da önemli ölçüde etkilemektedir. Kendisi ile ilgili olumlu duygulara sahip bir çocuğun yaşamını zenginleştirmesi ve düzenlemesi kuşkusuz daha kolay olabilir. Ayrıca farklılıklara saygı duyma hem sosyal ortama hem de kişisel zenginliğine olumlu katkılar sağlamaktadır. Kendisinden farklı yeteneği, kültürü, dili, dini, ırkı olan bireylerle bir arada yaşama becerisi çağımız insanların kazanması gereken önemli becerilerden birisidir. Onların farklılığı hem bizim hem de toplumumuzun ve insanlığın zenginliği olabilir.

BİREYSEL FARKLILILARIN ETKENLERİ

Büyüme ve gelişmenin etkenleri aklımıza hemen kalıtım ve çevreyi getirir. Daha çokta da kalıtımı. Çünkü genlerimizle getirdiğimiz özelliklerimiz özellikle fiziksel yapımızı belirler.

KALITIM: Bireye anne ve babadan genetik yollarla (genotip) geçen özel yetenek ve özelliklerdir. Cinsiyet, Göz rengi, Zeka kapasitesi, Fiziksel özellikler, Yaratıcılık ve düşünme kapasitesi, Bazı kişilik özellikleri.

ÇEVRE: Döllenmeden itibaren, insanın içinde yaşadığı ve etkilendiği tüm dış uyarıcılara çevre etkeni denir. Çevre doğum öncesi, esnası ve sonrası tüm durumları kapsar. Çevre ile kazanılan bazı özellikler şunlardır: Fiziksel görünüm özellikleri, Zekanın kullanım oranı, Dil gelişimi, Yetişme tarzı, Eğitim düzeyi, Alışkanlıklar, tavırlar ve sosyal davranışlar, Bazı kişilik ve karakter özellikleri.

Bu bilgileri kısaca hatırladıktan sonra bu sayımızda öğrenci farklılıkları ile ilgili şu üç etken üzerinde duracağız.

- Aile içi ortam ve anne baba etkeni
- Okul ortamı ve öğretmen etkeni
- Bireyin kendini tanıması

Aile içi ortam ve anne baba etkeni: Bu ortam çocukların bireysel farklılıklarının ilk fark edildiği veya görülemediği, göz ardı edildiği, bastırıldığı yer olabilir. Burada anne baba tutumları oldukça önemlidir. Ailenin iletişim ortamı, çocuğun kendini ifade edebilmesi, sorular sorabilmesi çocuğun gelişimini olumlu etkileyebilir. Ayrıca çocuğun, farklılıklarını geliştirmek için uygun programlara katılmasını sağlamak desteklemek gerekebilir. Burada **farklılıkları geliştirmeyi** engelleyen tutumlar; zihninizdeki çocuğa uyması için onu **zorlamak**, başkası ile **karşılaştırmak** olabilir.

Okul ortamı ve öğretmen etkeni: Çocukların bireysel farklılıklarının etkilendiği diğer ortam okul ve öğretmenlerdir. Bunun için;

- Okulların ve sınıfların fiziksel koşullarının, çocuğun farklılıklarını geliştirecek şekilde
- düzenlenmesi gerekir. (Spor salonları, laboratuvarlar, atölyeler ve çeşitli araçlar kullanılabilir.)
- Uygulanan programın içeriği farklılığı geliştiren bir tarzda olabilir.
- Öğretmenler bu konuda bilgilendirilebilir, eğitilebilir.

Bireyin kendisini tanıması: Bu konu daha çok psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri ile ilgilidir. Gelişimsel rehberlik; her öğrencinin kendine özgü olduğunu, bireysel farklılıklar gösterdiğini kabul eder. Çocuğu çeşitli araçlar kullanarak tanımaya çalışır ve onun **kendisini tanımasına** yardımcı olur. Bu durum onun özgüvenli bir yapı geliştirmesini, kendisini tanıyıp anlamasını sağlar.

Rehberlik hizmetleri çocukların niteliklerini tanımak için çeşitli araçlar kullanır. Psikolojik danışmanlık ve rehberlik hizmetlerinin öğrencilerle ilgili yaptığı bu çalışmalar bir sonraki konuda belirtilecektir. Servis bu çalışmalarını yaparken öğretmenler ve ailelerle sürekli işbirliği yapar.

ÇOCUKLARIN TANINMASI GEREKEN FARKLI YÖNLERİ

Aşağıda belirtilen konularda yapılan çalışmalar bize onlarla ilgili pek çok bilgiyi toplamamızı sağlayabilir. Çocukları tanımamız gereken konulardan birkaçı şöyledir;

- * Zeka ve yetenekler,
- * İlgiler,
- * Gereksinimler,
- * Benlik kavramı,
- * Öğrenme stilleri

Zeka ve yetenekler: Zeka ölçümleri ile onların zeka düzeylerini, sayısal veya sözel zeka puanlarını öğrenebiliriz (bu ölçüm alan uzmanı kişiler tarafından yapılabilir.). Ayrıca çocuğun çoklu zeka alanlarından hangilerinde daha yeterli veya hangilerinin ön planda olduğunu öğrenebiliriz. Bu zeka alanlarını şöyle sıralayabiliriz.

ZEKA ALANLARI

Sözel – Dilsel zekâ: Dili hem sözlü hem de yazılı etkin bir şekilde kullanma

Mantıksal – Matematiksel zekâ: Rakamları etkin kullanma ve ortaya çıkan sonuçları iyi bir nedene bağlama

Görsel – Uzamsal zekâ: Biçime, şekle, boşluğa, renge ve çizgiye duyarlılık.

Müzikal – Ritmik zekâ: Ritme, sesin yüksekliğine ve melodiye duyarlılık.

Bedensel – Kinestetik zekâ: Düşünce ve duygularını ifade etmek için vücut dilini kullanabilme.

Kişilerarası – Sosyal zekâ: Diğer insanları tanıma, onlarla ortak çalışabilme, kişiler arası problemleri çözme.

İçsel – Özdedönük zekâ: Bireyin kendini kuvvetli ve zayıf taraflarını, ruh halini, niyet ve isteklerini anlayabilmesi.

Doğacı – Doğa zekâsı: Doğal çevreye ve kaynaklarına ilgi duyar. Bitki ve hayvan türleriyle ilgilenir.

Bu tanımlamalar zekanın bir boyutta olmadığı, aksine her bireyin farklı derecelerde, çeşitli zekalara sahip olduğunu göstermektedir. Böylece her öğrencinin bireysel farklılıklarına değer veren ve bunları güçlendiren programlar hazırlayabilme olanağı sağlanır.

Gardner'a göre; ".....bütün çocuklar bu zekâ türlerine çeşitli düzeylerde sahip olarak doğarlar veya bu zekâ türlerinden bazılarında daha çok eğilimleri olabilir." Sonuçta bu bilgi onları zeki veya daha az zeki tanımlamalarla ayırmamamızı her çocuğu kendi yeterlilikleri ile kabul etmemizi sağlar.

İlgiler: Çocukların yetenekleri ile birlikte ilgi alanlarının da bilinmesi gerekir. Kısacası ilgi alanları yetenekleri ile desteklenmelidir. Çocuğumuzun bir alana ilgi duyduğunu nasıl anlayabiliriz? Eğer o bir nesne ya da etkinlikle sürekli uğraşıyorsa ve bundan haz duyuyor ve uzun süre bir bağlanma hali yaşıyorsa ilgiden söz edilebilir. Ancak ilgilerin geçici olup olmadığı önemlidir.

Çocukların ilgi alanlarını kısaca belirtirsek; Temel bilimler, sosyal bilimler, doğa, mekanik, sosyal beceri, güzel sanatlar, müzik, ticaret vb.

Çocuklar, ev ortamında ve derslerde çeşitli etkinliklerle bize bu konuda ip ucu verirler. Ayrıca rehberlik servisleri onların ilgi alanlarını ölçmekle ilgili çalışmalar yapabilir. Bu bilgiler onları uygun mesleğe yönelmek için kullanılabilir.

İlgi alanları ile ilgili işler yapmak insanların duygularını olumlu yönde etkiler, onların daha huzurlu, mutlu olmalarını sağlar.

Gereksinimler: İnsanların hem fizyolojik yapıları, hem de içinde bulunduğu sosyal ortamlarından kaynaklanan farklı gereksinimleri olabilir. Bu gereksinimler onların hem yetenekleri hem de ilgi alanlarını ilgilendirir. Gereksinimleri karşılanmayan çocukların yeteneklerini geliştirmede ilgi alanlarıyla ilgili çalışmalar yapmada güçlükler yaşadığı görülebilir.

Bazı gereksinim tanımlamalarını şöyle sayabiliriz; sosyal kabul, uyum becerisi, başarabilme isteği, bağımsızlık, bağlılık, düzenlilik, saygı duyma, oyun ve eğlence, güçlü olma vb.

Psikolojik danışmanlarla işbirliği yaparak ve çocuklar gözlenerek gereksinimleri belirlenebilir. Çünkü temel gereksinimleri karşılanamayan öğrencilerin, ilgilerini biçimlendirme ve yeteneklerini geliştirmeleri güç olabilir.

Benlik kavramı: Sağlıklı bir ben kavramı geliştiren, kendisi ile ilgili "değerliyim" duygusunu sahip öğrenci, yetenekleri ile ilgili çalışmalar yapabilme isteği ve sorumluluğu içinde olabilir ve karşılaştığı sorunları çözebilir. Ayrıca öğrencilerin, fiziksel, zihinsel, akademik, sosyal alanlarda kendini nasıl gördüğü onun arkadaş, ders, meslek, seçiminde nasıl davrandığı ile yakından ilgilidir.

Öğrenme stilleri; Son zamanlarda öğrenme ile ilgili en çok konuşulan konulardan biri de öğrencilerin tercih ettikleri öğrenme stilleridir. Öğrencilerin aynı konuları farklı biçimde öğrenmesinin temelinde öğrenme stillerinin farklılığı yatmaktadır."

"Geleceğin cahili, okuyamayan kişi olmayacaktır. Nasıl öğreneceğini bilmeyen kişi olacaktır."
Alvin Toffler

SONUÇ

Kısacası görülen o ki son zamanlarda çok konuşulan bireysel farklılık konusu yalnızca öğretmenlerin, anne babaların bilmesi ve çalışması gereken bir konu değil. Farklılık bilinci ve farklılıklara saygı çocuklara da taşınmalı, onların eğitiminde buna önem verilmeli.

“ABD’ de küçük çocukların eğitiminde önyargı ve ayrımcılığı ele alan yaklaşımı 1980’li

yıllardageliştirenlerdenLouiseDerman-Sparks,KadınDerneğiDeğerlendirmeVakfı Yayınları’ndan çıkan “ Erken Çocuklukta Farklılıklara Saygı Eğitimi El Kitabı”nda, bu süreci

şöyle anlatıyor:

“Çocuklar yuvalara boş bir sayfa gibi gelmiyorlar. Farklı bir dili konuşan, farklı giyinen, farklı ten rengine sahip, farklı yiyecekler yiyen, insanlarla ilgili pek çok fikir, önyargı ve farklılıklara dair düşünceleri de beraberinde getiriyorlar...

-Amaç çocukları farklılıkları inkar etmek değil saygı duyulmasını sağlamaktır.

-Bütün çocuklar kendi kavramsallaşmalarını yapabilmelidir. Bu grup içinde kimliğini tanımlarken kendini diğerlerinden üstün yada aşağı görmemeye dayanır.

Kendi kültürünüzü öğrenirseniz, diğerlerinin kültürlerini de öğrenirsiniz ve onların sizinkültürlerinizi öğrenmesine fırsat verirsiniz. Böylece farklı kültürler sahip çocukların birbirlerine yabancılaşmaması ve birlikte olmaktan rahatsızlık duymaması sağlanır.”

Çocuklar;

- Bir yaşında farklılıkları fark eder.
- İki yaşında farklılıklar hakkında konuşur ve bunlarla ilgili sorular sorar.
- Üç yaşında önyargılar oluşturur, insanların belli özelliklerinden rahatsızlık duyduklarını belli ederler. (ten rengi, toplumsal cinsiyet, fiziksel engellilik, dil.)
- Beş yaşında zihni sorularla doludur. Kendine ait özelliklerin hangilerinin kalıcı hangilerinin değişebilir olduğunu merak eder.”

Anne Babalara Öneriler

- Çocuklarınızın farklılıkları onu özel yapar. Özel olma duygusu, özgüvenli olmak ile ilgilidir.
 - Çocuklarınıza farklı pencereden bakabilme becerisi kazandırın. Onlarla “bu konu ile ilgili daha farklı neler yapılabileceğini” konuşun.
 - Çocuğunuzun tanımladığınız farklılıklarını, yeterliliklerini okuluyla, öğretmenleri ile kayıt sırasında paylaşın, süreci izleyin, işbirliği yapın.
 - Okulunuzun tanımladığı farklılıkları geliştirmek için işbirliğine açık olun
 - Onun kendisine benzemesini teşvik edin.
 - Farklılıkların engellenmesi veya değiştirilmesi çocuğun tüm gelişim alanlarını olumsuz etkiler.
- Çocuğunuzun başkasına benzetmeyin veya onu hayalinizdeki çocuk olması için zorlamayın.
- Tüm insanlar bir benzerleri olmayan biricik ve özel insanlardır.
 - Mutlu ve başarılı bireyler yeterlilikleri ile ilgili olumlu bilgiye sahiptirler. Onun yeterlilikleri ile ilgili beceriler ve olumlu duygular oluşturması için ortamlar hazırlayın.
 - Onu bir mesleğe yönlendirirken yeterliliklerini, farklılıklarını dikkate alın.
 - Çocuğunuza diğer insanların farklılıklarını kabul eden ve saygı duyan bir tutum geliştirmesi için model olabilirsiniz. Bu onun insanlarla ilgili hoşgörülü ve esnek bir tutum geliştirmesini sağlar.
 - Farklılıklarımız sonuçta tüm insanlığın zenginliğidir.

